

Do stupanja u život novog ribarskog zakona i podjele voda na revire neće se dozvoliti pojedinačno izdavanje u zakup ribolovnih voda, a u koliko bi se bez odobrenja Kr. banske uprave izdale u zakup ti će se zakupi ukinuti.

Alfred Čebular:

Značaj i razvitak slatkovodnog ribarskog zadrugarstva

Kako morsko tako i slatkovodno ribarstvo od najstarijih vremena služilo je prehrani pučanstva. Jedno kao i drugo razvijalo se je po istim principima. Na moru vidimo velike ribare zvane padrone, a kod nas na slatkim vodama vlasnika ribolova, vlastelinstva, manastire, opštine i t. d. koji predstavljaju velike ribare padrone na slatkoj vodi. Kako na moru tako i u našim slatkim vodama mali ribar nije ništa drugo nego objekt koji su do pre kratkog vremena iskorišćavali posednici ribolova (veliki ribari padroni).

Slatkovodno ribarstvo u našoj otadžbini sledilo je primerima zapadnih i severnih krajeva i stvaralo je već pre 150 i više godina svoju stalešku organizaciju u formi cehova, (esnaf-Innung). Imali smo veliki broj ovakvih cehova, jer i drugi zanati stvarali su ovakve prinudne organizacije i dobili su od tadanjih vladaoca tako zvane patente u kojima su bila ustanovljena prava i dužnosti ovakvih cehova. Od ovih mnogih cehova ima ih danas još mali broj, jer većinom su novim zakonskim propisima izgubili značaj koji su imali. Od naših starih ribarskih cehova je jedini onaj u Apatinu (osnovan 1772 god.) u potpunosti funkciji, to znači tu se školuje ribarski šegrt koji nakon trogodišnjeg rada postaje ribarski pomoćnik, a koji zadnji postaje nakon polaganja ispita ribarski majstor. Pored ovih zadaća ima još ceh u Apatinu svoj samopomoćni otek, koji pomaže ribare u slučaju bolesti, starosti, iznemoglosti i konačno u slučaju smrti daje naslednicima novčanu pripomoć za sahranu. Ima još cehova u našoj državi koji postoje ali svi su se bacili na karitativno polje. U Pančevu osnovan je 1803. god., u Vukovaru 1846. god u Bačkoj Palanci 1815. god., u Čereviću 1850 god. koji svi manje ili više miruju i čekaju na bolju budućnost da će ribarski stalež opet doći do onog izražaja kakav je bio u starim vremenima.

Postojeći zakupni ugovori, sklopljeni prije donošenja novog ribarskog zakona, ostaju na snazi ali se moraju saobraziti sa propisima novoga zakona inače će biti ukinuti.

Naša današnja slatkovodna ribarska organizacija je rezultat rada posljednjih 10 godina, od kada se je zadrugarstvu posvetila osobita pažnja u privrednom životu. Naša najstarija zadruga je opet nikla u Apatinu 1927. god. i na žalost nije joj za 10 godina uspelo doći do vlastitih ribolovnih objekata kojima se je nadala, jer vode Državnog dobra Belja do danas nisu došle na licitaciju nego su ostale u državnoj eksploataciji. Osnutak Saveza u Novom Sadu u proleće 1932. god. uneo je novi pokret u redove naših ribara, i od tog vremena vidimo osnutak ribarskih zadruga na modernim i na zakonu baziranim principima.

Na našim vodama ima još izvesnih udruženja koja su se stvarala prilikom uzimanja pod zakup ribolovnih objekata ili koja postoje još iz starih vremena, i baziraju na pravu ribolova iz zemljišnih poseda. Ova udruženja imaju pravila ili barem pismena utanačenja, koja nisu od današnjih vlasti potvrđena ali temelje na običajima. Ovaka udruženja obično nemaju vlastitog kapitala, ne bave se sa ribolovom nego daju svoje objekte u zakup. Taj sistem je za naše ribarstvo jako štetan, jer obično se ide za tim da udruženje dobije što veći prihod od svojeg objekta.

Donošenje novog ribarskog zakona znači za naš ribarski stalež jedan važan korak u cilju napretka te privredne grane. Svako davanje pod zakup ribolovnih objekata licitacijom ili pismenom ponudom uzdrimalo je red na našim vodama, jer na jednoj strani su se borili naši siromašni ribari protiv špekulativnih zakupnika. Obično je kapital pobedio, a siromašni ribar pao je na stepen nadničara koji je sa svojom obitelji tek mogao živeti, jer zakupac je u prvom redu gledao na što veću zaradu za sebe i pritisnuo ribara na najmanji prihod. Mnogo nemira na vodama doneli su nam svaki put izbori, jer kandi-

dati obećavajući ribarima vodu i zaštitu ako rade protiv zakona su time sebi osiguravali biračke glasove. Ništa manje nego 6 zakona i uredaba važili su do sada na našim vodama. Različiti lovostaji prema teritorijama ograničenim obično sredinom tekuće vode, omogućavali su krađu, jer svako se izgovarao da lovi od druge strane gde nema lovostaja. Naši državni organi sami nisu znali u mnogim slučajevima kako da postupaju. Sve ove neprilike će nam novi zakon odstraniti. Samo taj zakon mora dobiti u što kraćem vremenu banovinske pravilnike koji će taj zakon dopuniti. Lovostaj nemože da bude

u svim krajevima naše države jednak, jer ima velikih razlika u vremenu mresta.

Naše novo slatkovodno ribarsko zadrugarstvo predstavlja jednu specijalnu vrstu zadruga koje rade na našim najvećim rekama Dunavu, Dravi, Tisi i Savi. Ovakih zadruga brojimo danas 33, koje izuzev 2 su sve u prošloj godini imale svoj vlastiti ribolovni objekt i bavile se ribolovom. Zadruga su većinom u Dunavskoj Banovini, onda ih ima u Savskoj i Drinskoj Banovini, a konačno i u Beogradu. Ako usporedimo uspeh rada naših zadruga u toku zadnjih 4 godina od kada je Savez razvijao svoje poslovanje onda imamo:

u godini	1933	1934	1935	1936
broj zadruga i organizacija	18	31	42	44
broj članova	587	688	1.240	1.397
crpljeni kredit	563.130	511.500	633.600	824.500
stanje bilansa	820.100	903.100	1.060.000	1.500.000
investicije	440.000	534.000	683.000	842.000
prihod ribolova	576.000	2.028.000	4.600.000	6.090.000
celokupni promet	1.750.000	3.300.000	8.425.000	10.410.000
ulovljena riba	98.150	320.000	1.050.000	1.450.000

Najviše je bilo ulovljeno bele ribe koja je postigla u 1936. god. 50 vagona. Iza toga je bio najjači šaran kojeg su ribari ulovili preko 500.000 kg. Cene su se kretale prema konzumnim centrima i sezonama, dok je na primer som bio u letnjoj sezoni po 5 do 7 din. po kg, postigao je u jesen i u zimsko doba 1936. g. cenu od Din 30.— po kg. isto kečiga od 10 do najviše notirane cene Din. 30 po kg., bela riba od Din. 0.75 do 2.50. U prošloj 1936. godini ulovili su i prodali naši ribari 9.500 kg. rakova uz cenu 5 do 6 Din. po kg.

Tokom godina je Savez uspeo ishoditi izvesna olakšanja od naših Ministarstava, tako na primer oslobođenje poreza za sve ribare kojima prihod ne premašuje običnu nadnicu u dotičnom selu. Dalje oslobođenje poreza, prireza i taksa za sve zadruga. Dobili smo dalje priznanje da su naše ribarske zadruga zemljoradničke i time uspeli da nam se ne računa više prilikom prodaje naših proizvoda prometni porez. Dobili smo so za konzerviranje riba i konačno kao jednu jako važnu odredbu da licitacijama može pristupiti samo onaj koji može doprineti svedodžbu da je podoban i sposoban pristupiti licitaciji. Uredbom od 18 marta 1937. g. odobrene su nam mreže sa 2½ santimetara proreda dok smo imali do sada mreže sa 4 centimetara, a konačno ukinut je fond za pošumljivanje

koji je iznašao 6% od zakupnine. Naše slatkovodno ribarsko zadrugarstvo priznaje usluge i pomoć koju je dobilo od kada je Savez osnovan i počeo svojim redovitim poslovanjem.

Ministarstvo Poljoprivrede otpomogalo je naše ribarstvo koliko je bilo moguće time da je odobravalo i odobrava i danas pomoći delimično u novcu, delimično što je još bolje u materijalu za nabavu novog ribarskog alata.

Naše slatkovodno ribarsko zadrugarstvo oskudeva u vlastitom kapitalu. Teško je sakupiti novac za osvajanje ribolovnih objekata koje izdaje država ili licitacijom, ofertalnim putem, ili slobodnom pogodnom. Savez je u prošloj godini učinio prvi korak kako bi se to pitanje moglo povoljno rešiti za naš ribarski stalež, te je u oktobru 1936. g. donešen na izvanrednoj glavnoj skupštini u Beogradu zaključak da se osnuje Centralna kreditna Ribarska Zadruga koja bi imala zadatac da potpomogne finansijski naše zadrugarstvo. Prilikom osnivanja zadruga uvelo se u našem zadrugarstvu obaveznu štednju koja bi imala preći na tu Centralnu Kreditnu Zadrugu. Savez računa s time da će se od državnih sretstava dodeliti toj Centralnoj Kasi jedan izvestan veći iznos koji bi se mogao onda dati našim zadrugama u svrhu uzimanja pod zakup ribolovnih objekata.

Naše slatkovodno ribarstvo je jako siromašno a u bezbrojnim slučajevima nije u stanju pomoći svojim članovima u slučaju bolesti iznemoglosti i podupirati nasljednike u slučaju smrti. Njeza zadaća će

Dušan H. Jedlička:

biti da stvorimo, i to što pre, jednu centralnu ustanovu kakvu ima na primer i morsko ribarstvo koje bi imala zadaću da potpomaže u ovakvim nezgodama ribara odnosno njegovu obitelj.

Umjetno gajenje pastrva i drugih salmonida

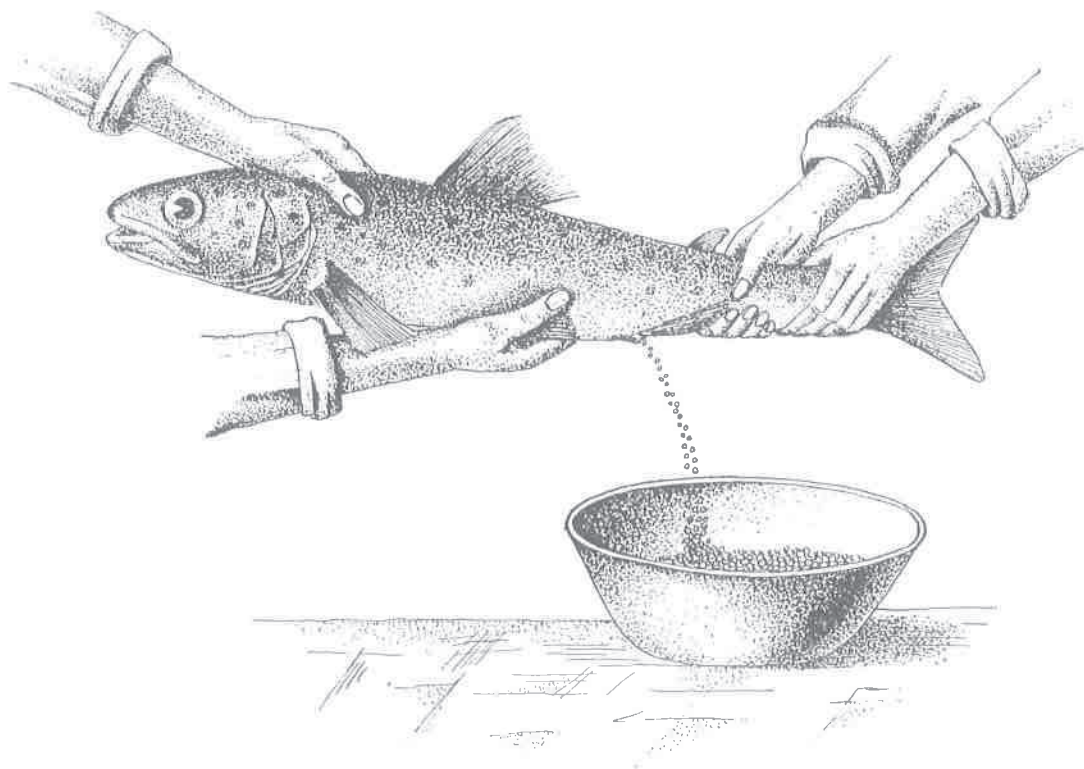
Po njemačkom (Emil Weger, Dr. Gustav Ritter v. Gerl), Milan Drnić i po vlastitom iskustvu sastavio Dušan H. Jedlička inženjer-agronom, Banja Luka.

I.

KAKO SE DOBIJE I OPLODI RIBLJE SJEME NA UMJETAN NAČIN.

Riblje sjeme dobije se, ako ribu na umjetan način izmrijestimo. Početniku nikako se ne preporuča, da provede umjetno mriještenje, jer treba dosta prakse, da se ovaj posao nauči. Stoga je najbolje, da

me, što biva tako, da se jednom rukom drži riba odozgor niže glave, a ne da se, prihvati prsna peraja i da se drugom rukom pothvati riba niže prsnih peraja s jedne strane palcem, a s druge strane kažiprstom i srednjim prstom, pa se ispravivši prste čitavom duljinom brzim i neprekidnim, ali niežnim pritiskom prstiju istiskuje iz ribe sjeme povlačeći ruku od glave prema re-

Istiskivanje ikre

početnik nabavi oplodena jaja (ikru) iz kakvog solidnog mrijestilišta.

Umjetno mriještenje riba pronašao je Rus Vladimir Vraski, pa se njegova tzv. suha metoda općenito upotrebljava.

Ova se metoda sastoji u tom, da se rukom niežno istisne iz pozrele ribe sje-

pu. Zrelo sjeme izlazi i ispada u prostranu bijelu i čistu zdjelu (lavor). Ovu zdjelu treba držati između koljena, ili se postavi preda se na sto, ako se stoječki radi.

Ako imademo pomoćnika, onda treba da on drži ribu čistom krpom pri repu.

Za veliku ribu potrebne su tri osobe; jedna drži ribu niže glave, druga pri repu, a treća istiskuje sjeme.